

determinants of such flows is provided. Author also suggests quick assessment of changes in volumes and structure of capital flows during global crisis and in its aftermath and also recommends on external economic policy.

Key words: emerging economies, capital markets, international investments, foreign direct investments, portfolio investments, other investment flows, balance of payments.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. unctad.org
2. World Bank. 1997. Private Capital Flows to Developing Countries: The Road to Financial Integration, Oxford University Press, New York. pp.406.
3. Bekaert G, C R Harvey and C Lundblad.2005. "Does financial liberalization spur growth?", Journal of Financial Economics, vol. 77.1. pp 3–56.
4. Committee on the Global Financial System. 2007. "Institutional investors, global savings and asset allocation", CGFS Papers, no 27, February. pp.58
5. Committee on the Global Financial System. 2007. "Financial stability and local currency bond markets", CGFS Papers, no 28, June. pp.23
6. bis.com
7. Bank for International Settlements. 2008. "Financial globalization and the emerging markets", BIS Papers, no 44. pp.203
8. IMF. World Economic Outlook Projections. Mild Slowdown of the Global Expansion and Increasing Risks/ IMF Report.pp.8.- [електроний ресурс] - режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/update/02/pdf/0611.pdf>
9. Milesi-Ferretti, Gian, M. and C. Tille. 2010. "The Great Retrenchment: International Capital Flows During the Global Financial Crisis," IHEID Working Papers 18-2010, Economics Section, The Graduate Institute of International Studies.pp. 55.

УДК 339.9

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Корж М.В., д.е.н., доцент Донбаська державна машинобудівна академія

Постановка проблеми. Посилення процесів глобалізації та економічної інтеграції, прискорення темпів радикальних технологічних змін в різних сферах життєдіяльності, загострення конкурентної боротьби між країнами обумовлює важливість підвищення інноваційної конкурентоспроможності держави, тому подальше вивчення досвіду реалізації стратегій інноваційного розвитку, методологічне обґрунтування та практичне застосування ефективних форм її здійснення має об'єктивну необхідність.

Слід відзначити, що категорії "інноваційний потенціал" та «інвестиційно-інноваційний потенціал» розглядаються на різних рівнях узагальнення [1-3]. Поняття інноваційного потенціалу виступає концептуальним відображенням розвитку інноваційних процесів, воно розгорталось й уточнювалось в результаті теоретичних, методологічних і емпіричних досліджень і отримало значного розвитку в роботах українських вчених та науковців інших країн. Узагальнено можна виділити п'ять основних дефініцій, що визначають теоретичні основи поняття «інноваційний потенціал». В залежності від предмета дослідження науковці формують відповідне поняття інноваційного потенціалу. В контексті даного дослідження розглянемо інноваційний потенціал через призму вхідних і вихідних потоків системи управління міжнародною інноваційною діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні шляхи та пріоритети інноваційного розвитку світової економіки були сформовані й відбиті в роботах відомих закордонних і вітчизняних учених Дж. Акерлоф, Т. Верлен, Дж.Даннінг, Р. Манделл, Дж.Неш, М.Спенс, Дж.Стігліц, О.Амоша, Ю. Макогон, З.Луцишин, А.Тихонов, Ф. Хайек, Ю. Ясинський, та ін.

Метою дослідження є аналіз напрямлень формування інноваційного потенціалу країн світу та формування моделі управління інноваційною діяльністю.

Результати дослідження. Інноваційний потенціал представляє собою сукупність інноваційних ресурсів (X_{ij}), які перебувають у взаємозв'язку та чинників (процедур), які створюють необхідні умови для оптимального використання цих ресурсів з метою досягнення відповідних результатів інноваційної діяльності (Y_{ij}).

Під інноваційними ресурсами розуміємо детермінанти, що визначають здатність системи до інноваційної діяльності і певною мірою є її джерелами (кадри, знання, технології, інформація, тощо). Чинниками (процедурами), що формують інноваційний потенціал, є сукупність інструментів та механізмів, необхідних для оптимального використання інноваційних ресурсів з метою отримання найкращих інноваційних результатів. Саме вони прискорюють трансформацію інноваційних ідей в інноваційні продукти (або процеси).

Міжнародний досвід провідних країн світу показує, що обсяги вхідної інформації та її якість суттєво впливають на рівень інноваційної діяльності суб'єктів економіки. У Великобританії, яка, як показали проведені дослідження реалізує стратегію інноваційного розвитку, орієнтовану на формування високотехнологічної економіки, компанії застосовують широкий спектр джерел інформації для розробки інновацій і, як наслідок, рівень інноваційної активності між регіонами країни майже не відрізняється – він є досить високим - 79-84% від загальної кількості компаній. Найбільшу перевагу в отриманні інформації для виробництва високотехнологічних продуктів та послуг інноваційні підприємства надають співпраці з постачальниками, клієнтами. Вивчення досвіду конкурентів близько 80% респондентів вважають необхідним при розробці власних інновацій, послуги університетів та урядових дослідницьких інститутів в розробці інновацій застосовують у середньому 30% підприємств.

На думку окремих авторів, основними стимуляторами інноваційних процедур є мотиваційний механізм, інноваційна культура підприємства та організаційно-управлінська структура [5]. На наш погляд, важливу роль в цьому процесі також відіграє ефективний менеджмент.

Рациональним є підхід спеціалістів Інституту стратегічних інновацій Росії, згідно з яким інноваційний потенціал розглядається як складова загального підприємницького потенціалу підприємства [6]. Щодо макrorівня то, на нашу думку, інноваційний потенціал великих компаній та інноваційно-активних підприємств слід розглядати як основу економічного потенціалу держави та головний фактор міжнародної конкурентоздатності національної економіки.

Інноваційна політика є складовою економічної політики держави, механізм її реалізації формується відповідно до етапу розвитку національної економіки з урахуванням загальносвітових тенденцій, досвіду інших країн та відповідних теоретичних і методологічних засад. Безпосередній (прямий) вплив держави на інноваційні процеси у національній економіці знаходить прояв у ініціюванні (організації) міжнародної інноваційної діяльності шляхом визначення стратегічних цілей, пріоритетів, розробці концептуальних засад інноваційної політики, державних програм, їх фінансовому забезпеченні тощо та у встановленні норм і правил взаємовідносин між суб'єктами цієї діяльності – державними інституціями та інноваційно-активними суб'єктами підприємницької діяльності шляхом формування відповідної нормативно-правової бази. Опосередкований (непрямий) вплив держави на інноваційні процеси визначається сприятливістю економічного середовища щодо активізації інноваційної діяльності, рівнем розвитку відповідної інфраструктури і забезпечується реалізацією заходів і методів стимулюючого характеру. Щодо участі держави в регулюванні економічного розвитку економіки, слід враховувати, що держава не повинна брати на себе всі колективні рішення: деякі потреби краще задовольняти в рамках добровільних асоціацій, інші — за допомогою муніципальних властей, а треті — шляхом міжнародних домовленостей. [6].

На даному етапі механізм регулювання інноваційної діяльності в Україні не відповідає сучасним викликам глобальної конкуренції: не відпрацьовані концептуальні положення щодо формування інвестиційних ресурсів і джерел інвестування, не забезпечується повноцінне функціонування фондового ринку. Тому необхідно створити інституційні умови вдосконалення і розширення ринкових важелів стимулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств, корпорацій і розширення їх міжнародної інноваційної діяльності. Формування інноваційної моделі розвитку припускає спрямованість зусиль не стільки на самі інновації, скільки на створення відповідного середовища.

Проведений аналіз [1-8] показав, що за майже двадцятилітню історію трансформації української економіки поетапно змінювались підходи до створення інституційних основ управління інноваційним процесом у державі, але на практиці науково-технологічний регрес лише підсилювався. Нагальною задачею сучасності для України є формування загальних сприятливих передумов для масових, сильно мотивованих інновацій, при цьому повинні бути враховані і фактори, що діють усередині країни, і, - що не менш важливо, - фактори глобалізації.

Розробка стратегії інноваційного розвитку потребує узагальнення та впровадження міжнародного досвіду інших держав, але тільки спираючись на пріоритети створення комплексу інноваційних структур випереджального і потужного інтелектуального потенціалу через систему національної науки, освіти і економіки, кожна країна спроможна вибудувати концепцію власного інноваційного розвитку і віднайти ефективні механізми регулювання впливу сучасних глобалізаційних процесів чи, принаймні, їх синхронізувати.

Звичайно, передумовою впровадження інноваційної моделі розвитку шляхом науково-технологічного ефекту від симбіозу держави і бізнесу є подолання корупції і клановості в управлінні національною економікою. Щодо реалізації стратегії інноваційного розвитку то, на наш погляд, важливо успішно розвивати ті напрями технологій, де ми маємо кращі наукові розробки – космічна галузь, виробництво матеріалів із заданими властивостями, біотехнології, тощо. Спрямовуючи фінансові ресурси саме в розвиток пріоритетних галузей та забезпечуючи інтенсивний розвиток зовнішньоекономічної діяльності високотехнологічних підприємств, можна очікувати посилення інноваційних конкурентних переваг національної економіки. Важливо створити інститути концентрації інвестиційних ресурсів для інновацій за межами бюджету, скористатись замиканням інвестицій, експорту й імпорту високорозвинених країн на самих собі й активно освоювати ринки країн третього світу. [7]

Повноцінна інтеграція в світові інноваційні процеси неможлива без наявності у країні адекватної науково-технологічної бази, а також механізмів, що забезпечують сприйняття інновацій з-за кордону.

Залежність глобальної конкурентоспроможності національної економіки від рівня розвитку міжнародних інноваційних процесів – найважливіший аспект загальнодержавного значення інновацій.

В доповіді «Growth Report: Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development» (2008 р.) аналітиками Світового банку зроблено огляд успішних стратегій країн світу і виявлені деякі відмітні особливості країн, що досягли високих темпів економічного зростання. Вказується значення успішного керівництва і управління, економічної безпеки, конкуренції, раціональної бюджетної і кредитно-грошової політики, а також державних інвестицій в охорону здоров'я і освіту. В ній також розглядаються глобальні тенденції і їх наслідки для економічного зростання, у тому числі глобальне потепління, зростання цін, збільшення нерівності в рівні доходів, міграція робочої сили [8]. Проте, в доповіді відзначається, що для 13 країн, які за останні 50 років мали періоди стійкого розвитку, характерними є, принаймні, п'ять загальних моментів, кожна країна:

- повністю використовувала можливості, створювані світовою економікою;
- підтримувала макроекономічну стабільність;
- забезпечила високий рівень заощаджень і інвестицій;
- надала ринкам розподіл ресурсів;
- мала цілеспрямовані і ефективні уряди.

У психології поняття “стратегія” є сутнісною характеристикою процесу творчої діяльності, яка проявляється як у випадку колективного творчого пошуку (процес об’єктивно зумовлений і більш регламентований ззовні), так і при розробці індивідуального творчого рішення (процес, що зумовлюється суб’єктивними чинниками – певними параметрами особистості, які в сукупності утворюють індивідуальний стиль творчої діяльності). Оскільки йдеться про стратегію розвитку національної економіки країни, то варто враховувати функціональний розподіл повноважень всіх учасників процесу – держави, компаній, творчих індивідуумів тощо.

Реалізація стратегії як процесу, розгорнута у часі, передбачає вирішення різнотермінових завдань – стратегічних, тактичних, оперативних. З огляду на це, важливо з’ясувати, як саме співвідносяться стратегії інноваційного розвитку (управління) держав та стратегії інноваційного розвитку суб’єктів національної економіки: як стратегії керуючої системи, та як стратегії керованих підсистем. Фактично йдеться про міру відповідності тієї чи іншої стратегії інноваційного розвитку національної економіки рівню й масштабу інноваційних перетворень з метою забезпечення міжнародних конкурентних переваг.

Системний підхід у дослідженні міжнародної інноваційної діяльності та у виявленні факторів впливу на рівень її ефективності полягає в тому, що інноваційна діяльність розглядається як економічна система з певною сукупністю елементів, що є її складовими. Розглядаючи інноваційну діяльність як економічну систему, необхідно враховувати, що це відкрита система, на яку впливає зовнішнє макросередовище, яке змінюється під впливом інтеграційних процесів та глобалізації.

Міжнародна інноваційна діяльність має всі ознаки системи: в ній завжди присутні суб’єкти (фізичні та юридичні особи), об’єкти (інноваційні програми, нові знання, інтелектуальні продукти тощо), зв’язок між ними і середовище, в якому вони функціонують, причому зв’язок відіграє роль чинника, який створює систему, оскільки об’єднує всі основні елементи в єдине ціле. Такий методологічний підхід є класичним і має переваги, які досить ґрунтовно викладені в працях фахівців з менеджменту.

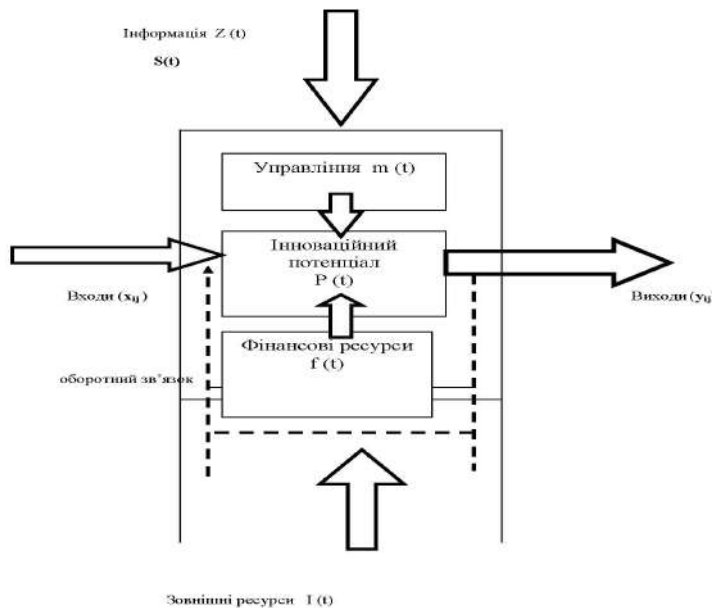

Рис.1. Система управління інноваційною діяльністю

Отже, згідно теорії управління, інноваційну діяльність слід розглядати як сукупність динамічних бізнес-процесів. У загальному вигляді міжнародну інноваційну діяльність пропонується розглядати як систему,

динамічні зміни якої визначаються «входами», «виходами», функцією управління, інноваційним потенціалом, ресурсами, зворотними зв'язками (рис. 1).

На стан інноваційної діяльності як системи впливають фактори зовнішнього середовища у формі інформаційного $Z(t)$ і ресурсного потоків $I(t)$, які накладають обмеження на систему $S(t)$ і визначають потенційні зміни в її внутрішньому середовищі, причому характеристики системи $S(t)$ залежать від попереднього стану $S(t-k)$. Стан системи визначається взаємодією внутрішніх елементів: інноваційного потенціалу $P(t)$, управління $m(t)$ і фінансових ресурсів $f(t)$. Інноваційний потенціал $P(t)$ - це підсистема цілісної системи $S(t)$, в якій він взаємообумовлено діє з іншими елементами і формується під впливом "входів x_{ij} " і залежить від їх (x_{ij}) сукупності та комбінації. Виходи (y_{ij}) системи визначаються ефективністю діяльності всієї системи і є фактично інноваційними продуктами та послугами.

Зупинимось на дослідженні елементів системи управління інноваційною діяльністю (див. рис .2).

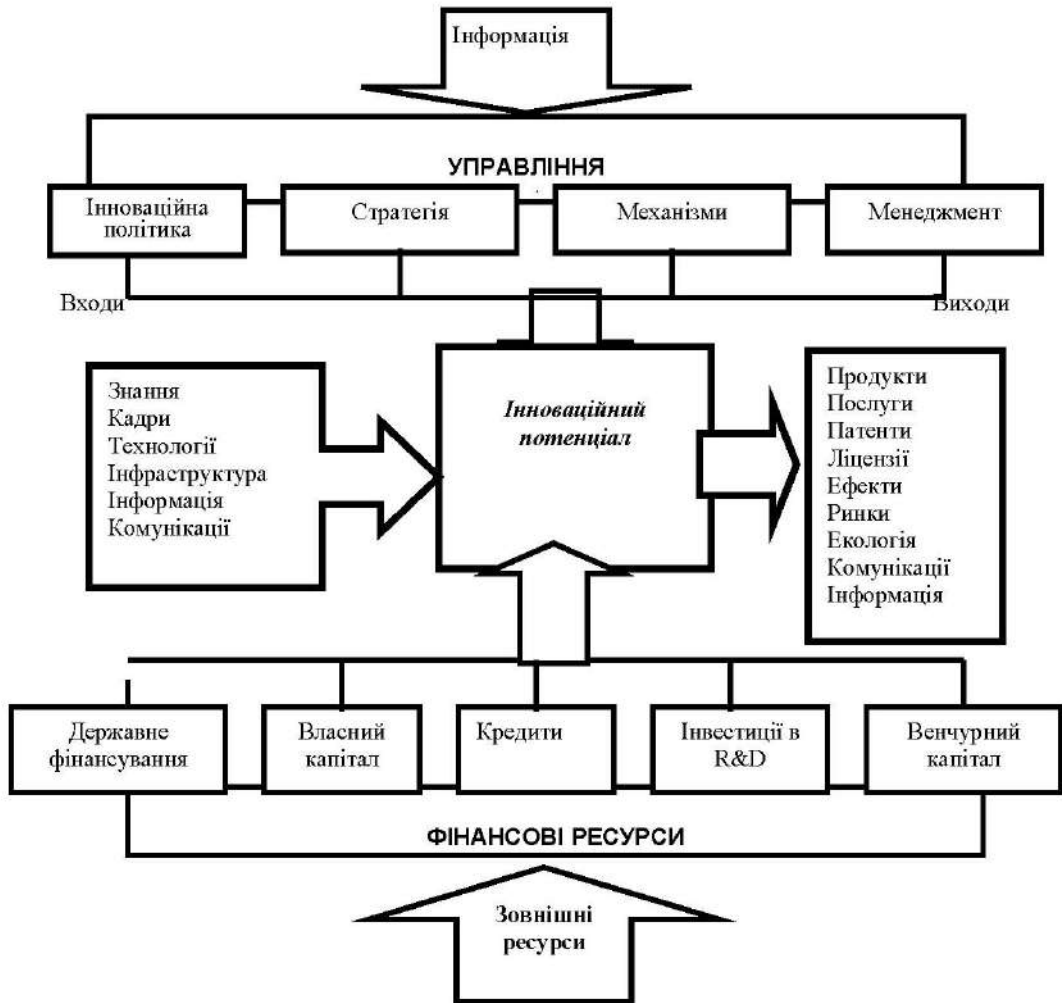

Рис. 2. Елементи системи управління інноваційним потенціалом

Висновки. В результаті проведеного дослідження обґрунтовано об'єктивність переходу на інноваційну модель економічного розвитку. Наведена схема є універсальною, оскільки може розглядатись як система управління інноваційною діяльністю для різних економічних рівнів, наприклад, підприємства, регіону, корпорації, держави, інтеграційного угруповання.

РЕЗЮМЕ

У даній статті була виявлена необхідність у вдосконаленні стратегій інноваційного розвитку. Проведено аналіз поняття «інноваційний потенціал» через призму вхідних і вихідних потоків системи управління міжнародною інноваційною діяльністю. Розроблена моделі управління інноваційною діяльністю та інноваційним потенціалом.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційна стратегія, інноваційний розвиток, концепція інноваційних систем.

РЕЗЮМЕ

В данной статье была обнаружена необходимость в совершенствовании стратегий инновационного развития. Проведен анализ понятия «инновационный потенциал» через призму входных и исходных потоков системы управления международной инновационной деятельностью. Разработанная модели управления инновационной деятельностью и инновационным потенциалом.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, инновационный потенциал, инновационная стратегия, инновационное развитие, концепция инновационных систем.

SUMMARY

In this article was found out a necessity for perfection of strategies of innovative development. The analysis of concept «Innovative potential» is conducted through the prism of input and initial streams of control the system by international innovative activity. Developed a case innovative activity and innovative potential frame.

Keywords: innovation, innovative capacity, innovative strategy, innovative development, the concept of innovation systems.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28–32.
2. Валдайцев С. В. Управление инновационным бизнесом : учеб. пособие для вузов / С. В. Валдайцев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 343 с.
3. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль II. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 368с.
4. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К.: Видав. центр «Друк», 2002 – 345с.
5. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 400с.
6. Микитюк П.П., Сенів Б.Г. Інноваційна діяльність. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392с.
7. Стадник В.В., Йохна М.А. Інноваційний менеджмент. – К.: Академвидав, 2006. – 464с.
8. Unctad handbook of statistics 2010. – New York: United Nations, 2010. – 588 p. – Режим доступу: <http://www.UNCTAD.org>.

УДК 336.225

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ В УМОВАХ ДІЇ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Коротун В.І., к.е.н., с.н.с., провідний науковий співробітник Науково-дослідного центру з проблем оподаткування Національного університету ДПС України

Ефективність податкової системи визначається тим, наскільки успішно та цілеспрямовано вона вирішує комплекс завдань, пов'язаних із наповненням бюджетів, регулюванням окремих економічних процесів та фінансуванням соціальних програм. З прийняттям Податкового кодексу Україна вступила в новий етап розвитку податкових правовідносин, який потребує глибокої оцінки та виявлення безпосередніх проблемних аспектів в реалізації основних запропонованих новацій.

В науковій літературі досить часто піднімаються питання як універсального, так і специфічного акцизного оподаткування. Значну увагу приділено і застосуванню податкових важелів в регулюванні різних економічних систем. Насамперед, це стосується наукових розробок В.Л. Андрущенко, Р.Л. Балакіна, А.Б. Дриги, І.О. Лютого, П. В. Мельника, В.М. Опаріна, І.П. Сидор, С.І. Юрія та інших.

Однак, вплив податкових важелів на окремі товарні ринки залишається не повністю дослідженим. Це безпосередньо стосується і ринків, які регулюються державою за окремими специфічними процедурами. Основною проблемою ринку підакцизних товарів залишається відсутність адекватної державної політики регулювання виробництва та обігу таких товарів. Саме від ефективності державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів безпосередньо залежить якість виконання специфічним акцизом фіскальної і регулюючої функцій.

Зазначені вище чинники визначили мету проведення даного дослідження, яка полягає у здійсненні аналізу ефективності реалізації основних новацій вітчизняного кодифікованого податкового законодавства щодо податкового регулювання ринку підакцизних товарів, а також виокремлення основних напрямів подальшого реформування специфічного акцизного оподаткування та державного регулювання ринку підакцизних товарів в Україні.

Використання специфічних акцизів в Україні має майже двадцятирічну історію, при чому окремі періоди його застосування були досить суперечливими. Однак і на сьогодні найбільш актуальними